

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Titulus Primus. De Digitatis viviparis Feris.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

Leona .

Leo .

Leucurata .

Leo :
Minor .

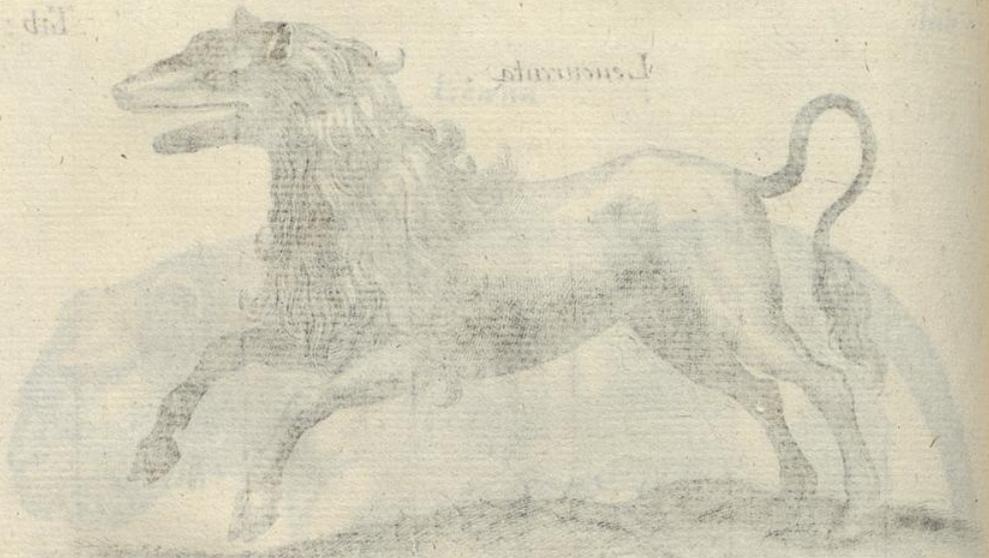

Martigora .

lib: 11

stiracis J

Leopardus pardus
Pardus pardus

Pardus pardus
Pardus pardus

Pardus pardus
Pardus pardus

Pardus . Leopardus .
Pardethier Leopard .

Pardus . Pardethier .

Tigris . Tigerthier .

Nomen

Plin. l. 8. c.

Lipin. Elea. c. 4.

Virg. Aene

QUADRUPEDIBUS

LIBER III.

De Quadrupedibus Digitatis viviparis.

TITULUS PRIMUS

De Digitatis viviparis Feris.

CAPUT I.

De Leone.

HACTENUS de Bisulcis adum est, sequuntur τετραποδα digitata, Graecis πολυσχιδη et πολυδακτυλα, quae vel sunt ζωτοκα, seu vivipara, vel οτοκα seu ovipara. Illa iterum vel sunt Fera, quae aut sunt feris moribus imbuta, aut difficulter cicurantur, aut si aliquando mitiora redduntur, nunquam tamen ferociam penitus deponunt, vel Semifera, vel Domestica, quibus appendicis loco Dubia addi possunt. Ex illis sunt Leo, Pardus, Lynx, Tigris, Visus, et Lupus. Leo, Graecis λεων παρα το λαω, video, quod perspicaci prae caeteris oculorum acie polleat, et θηρ fera per antonomasiam dicitur. Catulos Aeschylus οβοικαλα, vulgus σκυμνες ab obmurmurando Poetae Plin. H.N. λεοντιδες et λεοντισκας appellant. Plinius ursum Numidicum, dum scribit: Domitium Rhenobarbum Aedilem curulem, ursos Numidicos centum, et totidem Aethiopes venatores in circo dedisse, Lipsio adpellare videtur. Sed perperam nisi forte pro Ursos, Leones substituendum sit. Parum enim credibile est, si Romani pro leone dixissent ursum Numidicum, ignoraturum id fuisse Plinium, qui meminerat et apud Maronem Aestem vestitum induci pelle Libystidos urfae.

Dio quoque seu Xiphilinus ab urfis feras Libycas distinguit, ut taceam, neminem veterum tam insolentis locutionis meminisse. Aristoteles eum capite mediocri, fronte quadrata in medio cava posuit, supercilio eminenti, et nasum versus cuiusdam nubis instar porrecto, oculis charopsis, non valde volubilibus, neque valde prominentibus. Recentiores medios inter cavos et extantes oculos notavere, nasum crassiolem potius, quam tenuiorem, superiorem maxillam inferiori aequalem, rictum instar ovis amplum, labia tenuia, ita ut partes superiores superiectae sint inferioribus, collum rigens et magnum, mediocriter crassum, pectus robustum, metaphrenum latum, medium ventrem gracilem, crura valida et nervosa, pilos flavos, neque rectos, neque valde crispas. Pedes anteriores quinis digitis, posteriores quaternis distinguuntur. Leenam a mare iuba, quae caret, et binae in medio ventre mammae distinguunt, ex quibus numerum catulorum arguere non licet. Lactis inde inopia, adsumto in sui nutrimentum cibo, quem rarius adsumit. Interiora suspectes, Musculos temporales. Galenus de Usu part. l. 9. cap. 19. fortissimos habet, ut mordendo valeat, Linguam asperitate imbricata horrentem, Viscera, canum

Descriptio; Aristot. H. A. l. 6. c. 31.

Nonan.

Plin. H.N. l. 8. c. 36.

Lipsius Elec. l. 2. c. 4.

Virgil. Aeneid. 5.

canum interioribus penitus Arist. A. l. 5. c. 80. similia, *lienem* nigrum, quod observavit Galenus. *Cervicem* unico osse constare ab Aristotele et Cardano proditum, ex vertebra componi a Scaligero. *Ossa* medulla carere apud Aelianum legimus, paucissimam habere, quod perpetuo resolvatur, Fallopio, qui ea se fregisse dicit, credendum. Michael Ephesius angustissimos habere meatus, ita, ut iis penitus carere videantur, reliquit. In Europa inter Acheloum et Nestum fluvios in primis crescere Aristoteles prodidit, nusquam in ea nasci, nisi id ex hominis industria fiat, certum. Natale ipsis Mauritania, Parthia, Massylia, Marmarica, Caspia, Libya, Gextulia solum. Habentur et in Syria nigri, si Plinio fides est. Nasci et in Tartaria Paulus Venetus passim prodidit. In Caragol rustici metu eorum armati terrae cultui operam navant, ut Balbus in itineralio suo prodidit. In deserto Angad iuxta Telestinum, teste Iohanne Leone, non solum in armenta, sed et in homines indiscriminatim saevire solent, ab iisdem silvarum Fetz carbonarii saepe numero devorantur. Taceo regnum Senegae, montem iuxta Adenam editissimum, terram sanctam, et alia loca. In Cuba degunt innocui, si Martyri credimus. Aglam et regiones circumiacentes tam meticulousos alere, ut in proverbium abiierint, Aelianus auctor est. Temperamenti est calidissimi et siccissimi, quod ab acri cordis aestuatione promanat. Non omnes tales pariter esse, vel exinde colligas, quod, qui montes incolunt, minus ferociae habeant, et Gesnerus partes in iis anteriores calidas esse, posteriores ad oppositam naturam degenerare scribat. *Cibus* ipsis carnes bubulae, et Aelian. H. A. l. 2. c. 10. Camelinae in primis, fame urgente humanae et avicularum. Ideo multi in Africa crucifixi a Polybio Aemiliano Comite visi, ut reliqui hoc spectaculo a caede hominum detererentur. Multa solida et sine ullo dissectu una vice devorare, inde bidui

vel tridui spatio perfecte celebratam coctionem expectare Aristoteles docuit. Cadavera an degustent, non constat inter Auctores. Non attingere seu ob foetorem, seu ob superbiam, quod Tzetzae placet, quidam volunt, vorare, ideo reliquias condere, et supra illas teterrimum flatum exhalare, ne inventae ab aliis feris vorentur, apud Aelianum legitur. Elephantorum quoque pullos aggredi, succurrentibus matribus fugere Strabo prodidit. Catulus ubere relicto imbellium ferarum carnes depascitur, sed et palmulis victitat. *Potum* si spectes, parcus is secundum Aristotelem et Aelianum triduo non bibit, aestate in primis, hieme indulget. *Averfococunt*, quod omnibus animantibus, quae retro urinam mittunt commune. Tempus veneris continuum, sed ver Aelian. H. A. l. 2. c. 2. in primis, tunc cruentam inter se exercent pugnam et octo aut duodecim unam leaenam sequuntur. Elapso primo anni tempore, maribus ob nimium calorem coire non valentibus, leaenae cum pardis, unde Leopardi, Pantheris, unde foetus non iubatus, Hyenis, unde Crocuta, miscentur. Est ipsis et cum cane commercium. Solae inter quadrupeda ad uncis unguibus praedita catulos videntes enituntur. Unde animalis solaris nomine donatus Plutarchus opinatus est. Imperfecti et quidem post sex mensium spatium exeunt, non quod unguibus uterum, Aelian. H. A. l. 2. c. 2. vellicent, sed quod ob numerum inopia alimenti, Aristoteles degener. Animal. l. 4. c. 6. laborent. Magnitudinem mustelarum non excedere apud Wottonum habemus, novissimo pariendi actu uterum excernere fabulosum est. De numero catulorum non convenit inter Auctores. Non plures, quam sex edere, aliquando unum Wottonus prodidit. In capta et interfecta octo inventos Philostratus. Aetate gravem praeter omnium spem sex Florentiae peperisse Villanus. Quod vero Phile quinquies eniti, quinos primum, quatuor deinde, ternos post-

Galen. de
Anatom.
adm. l. 6.
c. 10.
Scalig. Ex-
ercit. 208.
Aelian. H.
A. l. 2. c. 2.

Locus.

Aristot. H.
A. l. 8. c. 28

Leo Afri-
cae l. 4.

Tempera-
mentum.

Cibus.

Aristot. H.
A. l. 8. c. 1.

Aelian. H.
l. 2. c. 3.

Strabo Ge-
ogr. l. 15.

Potus.
Aelian. H.
A. l. 8. c. 5.

Generis.

Plin. HN.
l. 8. c. 16.

Plutarch.
Symp. l. 4.

Philost.
in vita A-
pollon. l. 6.
c. 7.

hac, inde binos, quantum unicum scribit, id ex Aristotele de leonibus Syriae incolis accipiendum est. Huc *Sympathia* et *Antipathia* spectat, quae leonibus cum plurimis rebus intercedit. Favet delphino, seu quia ambo senectute et morbo gravati simia vorata sanitati propriae consulunt, ut Aeliano placet, seu aliam ob causam. Abhorret a muliebribus verendis. Horum, Leo Africae l. 9. ostensu in Africa fugatur a sue, Aristoteles H. A. l. 9. c. 1. asperrimis fetis horrente, lupo cervario, onagro, tauro, simia, Plin. H. N. l. 8. c. 38. Leontophono, quo gustato, tanta illa vis et caeteris imperitans, illico expirat. Animal a plurimis scriptoribus nominatur, a nullo describitur. Galli cantum extimescere tam certum olim Graecis, ut animam Cecropis, quam in leonem migrasse credebant, immolatis gallis gallinaceis evocare sibi met ipsis persuaderent, alii id de cristis rubentibus et igneis accipiunt, nos falsum esse ex Camerario didicimus, qui in aula Bavariae Principis, unum ex leonibus miris saltibus in vicinam domui aream sese demisisset, et gallos cum gallinis devorasse prodidit. Idem a culicibus in Africa pellitur. Homines succo allii perlinitos, vel aqua, in qua illud maduerat perfusos, non attingit. Scillae et Aelian. H. A. l. 1. c. 36. illicis folia si incaute conculcaverit, illico a torpore corripitur. Ad rotarum strepitus exhorrescit. Mappam albam refugit, et Ael. H. A. l. 6. c. 22. l. 7. c. 6. ignem, quia igneae naturae est, abominatur. Creduntur *vitae* diurnae esse. Dentibus enim defectos captos fuisse affirmavere quidam, effraetis alii. Cum pro eis foeta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expavescat. *Dormiunt* et in aperto, et apertis oculis, quod oculum magnum incumbens oculo longe minor pellis obrepere non possit, caudam quoque sopore detenti motitant, ut se omnino non dormire ostendant. De *Voce* non convenit inter auctores. Alii mugire dicunt, quod apud Virgilium invenies, quod iunioribus praedam natis forte competit, alii fremere, quod

Mancino et Volaterrano placet, ut de Seneca Tragoedo taceam, nonnulli fremere, quod tum accidit, cum prae iracundia dentes concutit, plerique rugire affirmant. Quantum ad *Ingenium*, ducentos aliquando equites, Leo Africae l. 9. Africanus adoritur, etiam lethali vulnere percussus, a catulorum tutela non recedit. Aegritudinem fastidii tantum, Plin. H. N. l. 8. c. 16. sentiunt, in qua medetur eis contumelia in rabiem agente, annexarum lascivia simiarum, solus, Aelian. H. A. l. 2. c. 17. venatum egreditur, foetorum oris patitur, quod a Plinio proditum est. Neminem, Plin. H. N. l. 8. c. 16. limis oculis intuetur. Generositas in periculis maximaprehenditur, non in illo tantummodo, quod spernens tela diu se terrore solo tuetur, ac velut cogi testatur, coriturque non tanquam periculo coactus, sed tanquam amentiae iratus, illa nobilior animi significatio, quamlibet magna canum et venantium urgente vi, contemtim restitansque cedit in campis, et ubi spectari potest, idem, ubi virgulta filvasque penetravit, acerrimo cursu fertur, vel abscondente turpitudinem loco. Dum sequitur, insilit saltu, quo in fuga non utitur. Vulneratus observatione mira percussorem novit, et in quantalibet multitudine appetit. Eum vero, qui telum quidem miserit, sed tamen non vulneraverit, correptum, raptumque sternit nec vulnerat. Illud adolescentis ex Iubae exercitu exemplum apud Aelianum docuit. Laesus sagitta ab eunte, anno interposito vertente, redeuntem in media turba dilaceravit. Hoc illius apud Albertum, qui lancea confodere voluit, sed fallente ictu non fecit, collapsi ad terram caput leo in galea compressit, sed non vulneravit. Dum incedunt, ungues retrahunt veluti in vaginas, ne hebetentur, nec rectum iter peragunt, sed obliquum variis vestigiis impressis, ut melius lateant. *Cicurari* posse non est, quod dubites. Onomarchus Catanæ Tyrannus convictores habuit. Iohanni II. Lusitaniae Regi, tanquam canis adfidebat, in templo Adonis

P

dis

Aristot. H.
A. l. 8. c. 1.
Sympathia
et *Anti-*
pathia.
Ael. H. A.
l. 15. c. 17.

Aelian.
var. l. 1. c. 9

Ael. H. A.
l. 2. c. 3.

Strabo Ge.
ogr. l. 15.

Poeta.
Aelian. H.
A. l. 8. c. 5.

Generatio.

Plin. H. N.
l. 8. c. 16.

Plutarch.
ymp. l. 4.

Vita.

Somnus.

Par.

Philost.
vita A.
ollon. l. 6.
7.

Mors.

Plin. H. N.
l. 8. c. 16.

Aelian. H.
A. l. 2. c. 5.

dis regionis Elimeae adeo erant mites, ut ingredientibus adularentur. Berenices leo lingua faciei adulabatur. Cuius Martialis mentionem facit, tam unanimiter cum ariete commorabatur, ut alter terroris, alter immanitatis videretur oblitus. Iugo subdidit eos, primusque Romae ad currum iunxit M. Antonius, et quidem civili bello, cum dimicatum esset in Pharsalicis campis, non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante, nam quod ita vectus est cum mima Cytheride, supra monstra etiam illarum calamitatum fuit. Primus autem hominum leonem manu tractare ausus, et ostendere mansuetum Hanno e clarissimis Poenorum traditur, damnatusque illo argumento, quoniam nil non persuasurus vir tam artificis ingenii videbatur, et male credi libertatem ei, cui in tantum cessisset etiam feritas. Sunt quoque et fortuita clementiae ipsorum exempla. Mentor Syracusanus in Syria leone obvio simpliciter volutato, attonitus pavore, cum refugienti undique fera opponeret sese, et vestigia lamberet adulanti similis animadvertit in pede eius tumorem vulnusque, et extracto furculo liberavit cruciatu. Pictura casum hunc testatur Syracusis. Simili modo Elpis Samius natione in Africam delatus nave, iuxta littus conspecto leone hiatu minaci, arborem fuga petit, Libero patre invocato, quoniam tum praecipuus votorum locus est, cum spei nullus est. Neque profugienti, cum potuisset fera institerat, et procumbens ad arborem hiatu, quo teruerat, miserationem quaerebat. Os mortu avidiore inhaeserat dentibus, cruciabatque inedia, tum poenae vim immensis eiulatibus testantem ac velut mutis precibus orantem contuitus fidentior it contra feram, multo diutius miraculo, quam metu cessatum est. Degressus tandem evellit praebenti, et quam maxime opus esset accommodanti. Traduntque, quamdiu navis ea littore steterit, retulisse gratiam venatus ag-

Martial.
Epigr. 1.9.
c. 73.

Plin. H.N.
1.8. c. 16.

gerendo. Nihil de Androdo apud Gellium dicam, nec de illo, qui Seneca spectante, unum e bestiariis in Amphitheatro agnitum, ab aliarum ferarum impetu protexit. Ideo *Plinius*: leoni tantum ex feris clementia in supplices, prostratis parcat, et ubi saevit, in viros prius, quam in foeminas fremit, in infantes non nisi magna fame. Credit Lybia intellectum pervenire ad eos precum. Captivam certe Getuliae reducem audivi, inquit idem, multorum in silvis impetum a se mitigatum alloquio, ausam dicere, se foeminam, profugam, infirmam, supplicem animalis omnium generosissimi, caeterisque imperantis, indignam eius gloria praedam. Capere eos ardua quondam erat operis foveisque maxime. Principatu Claudii casus rationem docuit pudendam pene talis ferae nomine, pastoris Getuli sago contra ingruentis impetum obiecto, quod spectaculum in arenam protinus translatum est, vix credibili modo torpescente tanta illa feritate, quamvis levi iniectum aperto capite, ita, ut devinciatur non repugnans, videlicet omnis vis constat in oculis. Habuisse olim in mensis apud quosdam populos agriophagos inprimis, locum Solinus auctor est, ab esu tamen lienis in totum abstinuisse Bruierinus prodidit. In *Medicina* eximii est usus. *Dens* caninus pueris collo alligatus in ortu secundorum dentium a dolore dentitionis eos praeservat. *Cor* in pulverem redactum epilepticis et quartanariis prodest. *Adeps* ductu Dioscoridis lotus aurium dolores immixtus sistit, et membris a frigore adustis feliciter illinitur. Eodem quidam in scirrhis et pernionibus utuntur. Ea peruncti ab aliis feris tuti esse praedicantur, et, si fas est credere gratiam apud principes inveniunt. *Caro* iuxta mentem Sexti ad pavores et arcenda phantasmata laudatur. *Sanguis* contra carcinomata valet. *Offum* pulvis febres simplices cum aqua eupatorii expugnat. *Pellis* si ei infideatur, haemorrhoidum dolores efficaciter lenit.

Gellius
Noct. At
tic. 1.5.

Plin. H.N.
1.8. c. 16.

Plin. 1.8. c.

Vitis.

Solin. in
Polyhist.
Bruierin.
de reci-
bar. 1. 12.
c. 17.
Porta Phy-
togn. 1.3.
c. 41.
Plin. H.N.
1.29. c. 8.

Scholias.
Sexti Phi-
losophi 2.
pud Aldro-
vand.

Belle
obser-
cap.
Plin.
1.8. c.

Differ
Plin.
1.8.

Nier
H.E.
21. et
Nier
M. Ex
90.2

nit. Calcei ex eo gestati podagricos demulcent. *Stercus* cum unguento rosaceo permixtum mendas faciei emendat. De usu in deliciis, ludis, triumphis, et suppliciis non est, quod multa dicamus. Heliogabalus exarmatos in deliciis habebat, et ita edoctos, ut ad secundas mensas accumberent. Augustus ita cicuratos, ut cum leporibus innocue colluderent. Idem se Constantinopoli vidisse Bellonius reliquit. Simul plurius pugnavit Romae princeps dedit Q. Scaevola P. filius in curuli aedilitate. Centum autem iuatorum primus omnium L. Sylla, qui postea Dictator fuit in praetura. Post eum Pompeius M. in circo DC. in iuatorum CCCXV. Caesar Dictator CCCC. Varias apud Auctores fortuntur *Differentias*. Leoni, inquit Plinius, praecipua generositas tum, cum colla armosque vestiunt iuba. Id enim aetate contingit e leone conceptis. Quos vero pardi generaverit, semper insigni hoc carent. Sed et *Iuba* aliis est brevior et minus crispa, crispa et prolixior aliis. *Ferociam* si attendas, sunt quidam timidi, alii ferocissimi, et archoleonates, si *colorem*, sunt aurei, flavi, albi, et nigri, quales intima Africa et Abyssina gignit. Sunt in Lybia discolors, qui ore sunt rubro, nigris floribus cyaneo colore distinctis ornantur, neque multum pilum gerunt. Vergunt et ad cinericium colorem in occidentali India. Ignaviores apud Indos novi orbis, inquit Nierembergii, natio leonum. *Puma* Peruviani vocant. Minores, quam Africani sunt, fugaces, aut innocentes, nisi invadantur, degeneres omnino animo, mole, iuba, colore fusci sunt potius, quam fulvi. Ad eos venandos conveniunt Indi. Lapidibus ac fustibus occidunt. Conscendunt fere aliquando in arbores, eo usque hastis et sagittis illos infestant barbari. Vescuntur festive eorum carne, alba est et crassa, adipem medicamentis reservant, ossa saltationibus et choreis. Quidam Hispanus deturbavit arbore leonem ingentem, quatuor transverberatam

sagittis. In ventre duo tigridum catuli inventi, quos per adulterium sui generis conceperat. Paternae maculae indicia criminis fuerunt. Leones marinos comederunt Hollandi. Sunt praeterea aliae ferae leonivicinae. *Mitzli*, quemadmodum a Barbaris appellatur, leoni nostro non iubato aut idem est, aut congener, in infantia fuscus, et fulvus in iuventa, interdumque rubens aut subalbidus, in maiorem tamen corporis assurgens molem, quod ob regionis diversam naturam potest evenire, ac longe minus ferox. Est quoque *Quamitzli* affinis leoni, unde nomen mutuatum, sed mitior agiliorque, quo fit, ut quidam Hispanorum pantheram esse putaverint. Ad eiusdem pertinet differentias *Macamitzli*, qui a cervo et leone sumsit nomen, quos quibusdam corporis partibus imitatur, nec non et *Cuillamitzli*, a leone et lupo indigena nomenclatione mutuata. Haec bestia est leone crassior, mitior tamen minorque. Vivit cervorum, ovium et crotalium venatione, interimit etiam satur, quaecunque offenderit animalia. Cum famem semel explevit, binos, ternosque dies dormit, abstinens a praeda, donec rursus esuriat. Est et *Tlalmitzli* fele minor, sed facie leonina. Mirabilis est in parvo corpusculo animalis vultus et ferocitas. *Cacamitzli* vocatur aliud animal, quod ad leonum parvorum feliumve genus pertinet, et in iuncetis versari solet. *Quadrupes* est, quaternas spithamas longus, sed corpore non admodum amplo, fulvo pilo, et aliquantisper prolixo, auriculis brevibus ac pene nullis, olorino capite, cauda prolixa hispidioreque. Adeo est ferox, ut cervos plerumque aggrediat, etiam occidat. Unde fortassis ei nomen, nisi a fele potius profectum sit. *Mixtli* enim apud Mexicanos interdum aelurum, interdum significat leonem. Vivit apud Panuenses. Quid si quaedam harum specierum ad cercopithecus re-
ducantur. Vide caput de
iis.

Bellon.
observ. l. i.
cap. ult.
Plin. H. N.
l. 8. c. 16.

Differentiae
Plin. H. N.
l. 8. c. 16.

Nieremb.
H. E. l. 9. c.
21. et 24.
Nieremb.
H. Exor. l.
9. c. 21.

Nieremb.
H. E. l. 19.
c. 24.

De Pardo.

Nomen.

Fera, quam descripturi sumus Pardus, seu ab *ἄρδα* irriquo, quod eius pellis nigris maculis quasi irrigata sit, seu ab *ἄρδαλω* inquimo, quod iis quasi inquinata videatur, dicitur. Vocatur et Leopardus, cuius vocis nemo ante Iulium Capitolinum et Aelium Spartianum meminit, et Pardalis, quamvis nonnulli marem Pordalim, Pardalim foeminam vocitent, alii illud comune, hoc Atticum vocabulum esse putent, alii Pardi nomine marem indigent. Appellatur denique et Panthera, quod vocabulum distinguendum est a Pantherē lupi maculosi specie, seu quod omne ferarum genus in venatione capiat, sed quod omnifaria feritate sit praedita, nec crudelitatis unquam etiam mansuefacta obliviscatur, seu quod omnium ferarum coloribus ornata spectetur, et *ἄρδων*, quod sit variegata, et varia.

Descriptio *Facies* ipsi est parva, *os* magnum, *oculi* parvi, albicantes et vagi, *frons* longa, *aves* rotundae, magis, quam planae, *collum* valde longum et tenue, *pectus* parvis costis praeditum, *dorsum* longum, *clunes* carnosae et femora. Partes circa ilia et ventrem habet magis planas, id est, nec protuberantes, nec cavas, *colorem* varium, corpus totum inarticulatum et asymmetrum. Wottonus quatuor mammas in medio ventre habere, quinque digitos in pedibus anterioribus, quatuor in posteribus Gyllius. Addit ille, *oculos* in umbra longius, quam aliorum huius generis animalium refulgere, hebetari in sole. Pellis aureo in fusco, et nigro in candido conspicitur, ut Opianus descripsit. Ideo Solinus narrabat, in Hircania numerosas esse pantheras, minutis orbiculis superpictas, ita, ut oculatis ex fulvo circulis, vel caeruleo, vel albo, *tergi* suppellex distinguatur. Plinius, in candido breves macularum oculos appellavit. An similem Lunae in orbem crescentem et pari mo-

Wotton.
de Differ.
Animal. l.
5. c. 82.

Aelian. H.
A. l. 2. c. 20

Plin. H. N.
l. 8. c. 17.

do cornua curvantem maculam in armo habeat, quod Plinius affirmat, difficile est dictu. Quantum ad *internas partes*, habet *linguam* imbricatam, *dentes* acutissimos, *ungues* acutos, *cor* in comparatione ad animalia eiusdem magnitudinis magnum, *pinguedinem* paucam, quod ea a nimio calore absumatur, *ossa* denique densiora. In Europa nulli habentur. In Africa haud pauci, inopia aquarum ad paucos amnes congregantibus se feris. Ideo multifformes ibi animalium partus, varie foeminis cuiusque generis mares, aut vi aut voluptate miscente. Unde etiam vulgare Graeciae dictum: Semper aliquid novi Africam afferre. In Asia etiam degunt. Nam et Pamphylia illis abundat, ut Philostratus prodidit, et provincia Comeri, et in regno Bengalae, ut Ferdinandus Lopezius reliquit. In Caucaso monte odorato multos vagari, quod odoriferis herbis delectentur, quidam venditant. In monte Hermon, qui ab Amorraeis Sanir adpellatur, haud paucos, ex Canticis Salomonis colligi potest. Vescitur Pardus carnibus, canum inprimis et agnorum, si fames urget, nec a simiarum abhorret, quas simulata morte decipit, si Aeliano credimus, odore illectas sponte accedere, Plutarchus prodidit. Homines invadere, auctor quidam historiae Indiae Orientalis reliquit, quem pantheram cum tigride confundere Ambrosinus arbitrat. *Congreditur* saepe cum leone, ut superius diximus, aliquando cum cane, nonnunquam cum lupo, plures uno partu producere catulos, mammaram multitudo argumento est, tempus partus eosdem antevertere, et prae impatientia uterum matris lacerare, Isidori fabula. *De Sympathia et Antipathia* hoc habe, ita infensam secundum quosdam homini, ut vel in charta expressum laceret, secundum alios, ita hominis cranio, ut eo conspecto fugiat.

Plin. H. N.
l. 8. c. 17.

Plin. H. N.
l. 8. c. 37.

Locus.

Aristot. H.
A. l. 8. c. 26.

Lopez.
Navig. l. 4.
c. 27.

Cibus.
Leo Afric.
cael. 9.

Aelian. H.
A. l. 2. c. 23

Generatio.

Isidor. O.
rig. l. 1.
c. 2.

Sympathia
et Antipathia.

Secun-

Secundum nonnullos faciem duntaxat acri odio infestat, quod exemplo Regis Galliarum bestiarum, qui ad venationem emissam, nonnisi aversus reducere potuit, Gesnerus confirmat. Par cum gallo serpentibus et allio dissidium. Ideo iure galli perunctos a pantheris non attingi Plinius prodidit, pantherina pelle indutum angues non infestare, alii, parietes litu allii infectos, pantheras non attingere Caelius. Cum hyaena tam male ipsi convenit, si Plinio credimus, ut si utriusque pelles e regione suspendantur, pantherae depilentur. In Armenia per montana vagantes, ad storacis lacrymas ferri, quoties ab ea parte, ubi arbores gummi stillant odorem ventus pertulerit, fide Philostrati habemus. Vox pantherae rugitus est, quod Graecis βρυχάριον Spartianus rictare dixit. Condito mucrone unguium in vaginis incedit, aversisque falcibus currit, nec nisi appetendo protendit, quod et de leone superius diximus. Odore, quo caeteris quadrupedibus praevalet, felem zibetti, et capreolum moschi excipit, cunctas sollicitat, seu semper, seu destituta perfenium viribus. Eo invitata reliqua animalia, postquam accessere, praeda fiunt. Nec est, quod odore invitari cum Alberto dubites. Nam et Cattaria sua Cattii delectantur, et canes saepe a persequenda fera odoribus averti videmus. Quod aliquo affectu correptae, solent autem rabie agitari, aut a pardalianche herba laesae, ad sanguinem caprae silvestris, vel sterces humanum confugiunt, quod catulos semper praecedunt, et ad mortem usque tuentur, quod foeminae post partum cryptae praesident, mares de victu prospiciunt, quod cicurati nunquam fere feritatem deponunt, naturae et ingenio debetur. Miserandum illud, quod a Gesnero refertur, post mortem Francisci Galliarum Regis Leopardos marem et foeminam caveis elapsos, plurimos circa Aureliam laniasse, et inventa mulierum ca-

davera, quibus mammillas tantum devorassent. Sed memorandum, quod de Panthera tradit Demetrius Physicus, iacentem in media via hominis desiderio, repente apparuisse patri cuiusdam Philini, adfectatoris sapientiae, illum pavore coepisse regredi, feram vero circumvolitari non dubie blandientem, seseque conflictantem moerore, qui etiam in panthera intelligi posset. Foeta erat catulis in foveam delapsis. Primum ergo miserationis erat non expavescere, proximum ei curam intendere, sequutusque, qua trahebat vestem unguium levi iniectum, ut causam doloris intellexit, simulque salutis suae mercedem catulos exemit, eaque cum iis prosequente, usque extra solitudines deductus, laeta atque gestiente, ut facile appareret, gratiam referre et nihil invicem imputare, quod etiam in homine rarum est. Quae de haedo apud Aelianum habentur, quem post mortem obiectum attingere, tanquam contubernalem recusabat, ex eodem petantur. Locum in cibus apud agrestivos, et qui inter Caucasum et flumen Cophena, ut Philostratus prodidit, habuere. Maioris speciei etiam in India adhuc sunt edules, bis olim elixabantur, facilius a stomacho concoquendae. Habet et in Medicina aliquem, nam cerebrum cum succo erucac genitalibus illitum, sopitam venem excitat. Testiculus dexter in provocandis mensibus remedium est singulare, quod Cardanus prodidit. Sanguis varicibus bene applicatur. Pinguedo inter praestantissima Cosmetica censetur, ut de aliis taceam. Pellis vetustissimis Graecorum pro indumento erat, hodie Mauri iisdem se amiciunt, et Aethiopes hisce cooperti praeliantur. Olim ipsae bestiae Circensium gratia Romam importabantur. Prius Scaurus aedilitate sua varias, centum quinquaginta univasas misit, dein Pompeius M. quadringentas decem. D. Augustus quadringentas viginti. De generibus nihil fere occurrit. Quidam tres Pardorum

Plin. H.N. 1. 8. c. 17.

Aelian. H. A. 1. 2. c. 24.

Vfus. Plin. H.N. 1. 6. c. 30.

Galen. de Alim. facult. 1. 3. c. 1. et 2.

Porta Phytogn. 1. 3. c. 46. Alex. ab Alex. 1. 5. genial. d.

Plin. H.N. 1. 8. c. 17.

dorum differentias constituunt, Pantheram nempe, Pardum, Leopardum, alii quatuor, Pantheram, Pardum, Leopardum non iudicatum, qui ex Pardo et leaena nascitur, et maculosum Leopardum, qui ex Pantherae et leonis coitu prodiit, Apud Plinium ista leguntur. Nunc Varias et Pardos, qui mares sunt, adpellant in eo omni genere creberrimo in Africa Syriaeque. Quidam ab iis Pantheras candore solo discernunt, nec adhuc aliam differentiam inveni. Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret Africanas in Italiam advehere. Contra hoc tulit ad populum Cn. Aufidius Tribunus plebis, permisitque Circensium gratia importare. Huc forte pertinet animal, quod *Dasy-poden pinuum* vocant Hispani, *Thcotochili* Indi. Vertagi est magnitudine, tereti, humili et crasso corpore, auriculis parvis, facie leonina sive felina, vividis oculis et rubra iride, crassis cruribus, aduncis unguibus, fusco circa dorsum pilo, circa ventrem candido, reliquum corpus cinereo, nigris ubique conspersum maculis, rostro ac cauda brevibus, aspera lingua, ulu-

latu exili et incredibili pernecitate. Vivit Tetrococamis montibus, venatur cervos, et alia eiusdem molis animalia, interdum etiam homines. Linguae eius tanta inest vis veneni, ut, si praedae oculos vel allambuerit vel attigerit, eam confestim excaecet, immo interimat. Occisorum cadavera herbis, foeno, cespitibus tegit, deinde conscendens propinquas arbores ululat. Tunc ferae circumiacentes arcano naturae documento consciae invitationis ad epulum ocyus advolant, praeda ex signo inventa satiantur, postremus ipse oco-tochtlus descendit, ut innocue pascantur convivae, nam si ille prior vesceretur, corruptis veneno suo reliquiis, ceterae perirent ferae, quotquot deinde gustarent. Tanta urbanitate caritati favet, tam comi providentia saluti alienae. Scilicet nemo est, qui prodesse nequeat, si velit. Non ita viribus et opibus beneficentia, quam voluntate et studio constat. Plurimi opulenti inutiles sunt, utinam non etiam noxii, at nemo benevolus non beneficus.

CAPUT III.

De Lynce.

Nomen. Feram, quae Graecis *λύγξ* dicitur, Latini non Lynceum, ut Cardanus voluit a Scaligero ideo reprehensus, sed Lyncem *ἀπὸ τῆς λύκῆς*, a luce, quod omnium animantium acutissime videat, vocant. Appellatur et *Lupus cervarius*, non quod lupo sit similis, sed quod pari cum eodem aviditate feratur, et in cervos hostiliter eat. Thoen non esse in sequentibus videbimus. Chaos an sit, quem Galli Raphium dicunt, Pompeii M. ludi ostendere, quemque facie lupi et maculis pardorum Plinius facit, in medio relinquerem, nisi alibi quoque in luporum genere cervarium reponeret, qualem ex Gallia in arena Pompeii M. spectatum diximus. *Capite*

est parvo, oculis fulgentibus, facie alacri, *Mammæ* habet in pectore. Maculae magis mari distinctae et orbiculares. Pellem ita descripsit Gesnerus. *Pellis* extensa lynceis a summo naso ad caudam usque est longitudinis trium pedum, et unciarum quatuor, *cauda* longitudinem unciarum septem non excedit, latitudo circa collum, non ambitus dicimus, sed dorsi tantum, est dimidiati pedis, et in imo dorso unciarum quindecim, crura anteriora longitudinem unciarum quatuordecim et posteriora duodecim aequant. *Pilus* undique confertus, extremae pilorum dorsi partes albicant, et venter medius est

Scaliger. Ex. 210.

Lijnx . Luchs .

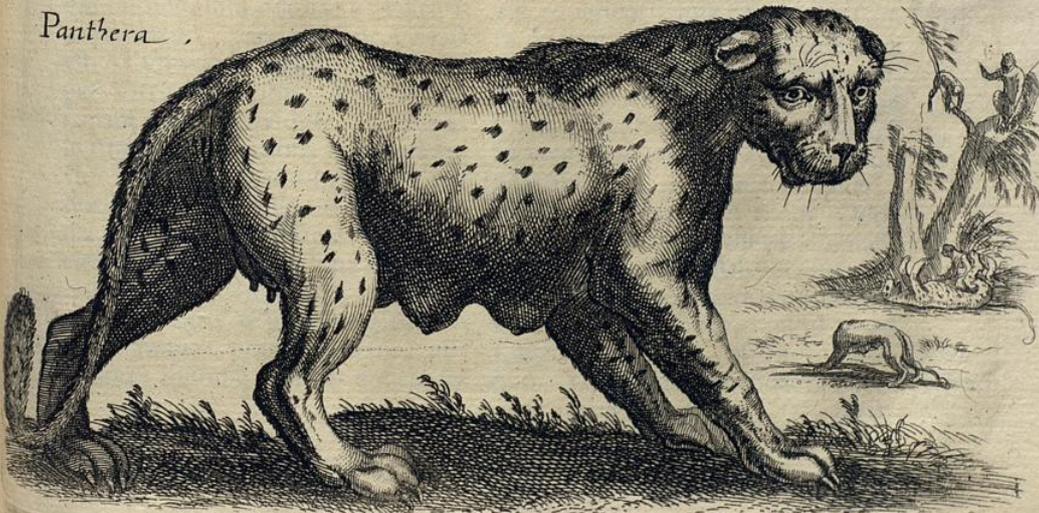
Tab : LIV

Tigris Gesneri

Panthera .

Ambro
de Dig
l. 3. c.

Galen.
usu part
l. 11. c.

Lucas.

Ovid.
tam. l.

Copien
lib. Q
sup.

est candidus, in quo puncta quaedam passim nigricant, crebra vero sunt iuxta imum ventrem ad latera, *auriculae* parvae sunt, quasi triangulum referentes, ambitu nigro, et supra eas villus niger cum paucis pilis albis eminet, *barba* ad instar felium ex fetis albis constat. *Pedes* admodum villosi sunt, et anteriores quinque digitis, posteriores vero quatuor tantum integrantur, et tantum cauda in extremitate nigricans per totum aequalis crassitudinis conspicitur. Musculorum tempora habet debilia. *Cranium* tribus futuris insignitur. Sed et viginti *dentibus* armatur, quorum incisores sunt duodecim, verba sunt Ambrosini, sed primus et sextus tam inferioris, quam superioris mandibulae quatuor mediis paulo minores sunt, quales in mustellis observantur. Canini quatuor caeteris longiores sequuntur. Molares sunt decem, quatuor superiorem maxillam utrinque muniunt, primi prope caninos trigonae sunt figurae duplici quadam appendice insigniti, ultimus in utraque superiori parte bifidus est utrisque et altero valde latior. Inferior maxilla sex molaribus decoratur, primus prope caninos trigonam refert figuram, secundus floris lilii rudimentum praesentat, tertius utroque latior et maior est, fissus in medio, summitatibus acutis. Maxilla inferior illi est parva, quod prona cibum non sumat. Pes acutissimis crystallinis tunica atque membrana inclusis armatur unguiculis, qui figuram unguium aquilae et vulturis aemulantur, pars inferior callosa est. Lynces in Orientali plaga vagari Vitriacus scribit, inde in Europam delatos Ovidius, reperiri et in Americae montibus Thevetus auctor est. Elegantioribus nigri per dorsum maculis insigniti in Lithuania, Polonia, Moscovia, et Suecia circa Helfingiam, ubi lynx *Sattluchs* nominatur, capiuntur, inventos et in Ducatu Wirtembergico, in rusticumque praetereuntem aliquando insiliisse, et ab eodem se-

curi prostatum Gesnerus auctor est. *Cibus*. *Cibus* lyncibus caro animalium carorum silvestrium imprimis, quorum caro suavior, si Olao M. credimus. Habent et cerebella quadrupedum in deliciis, hinc Gesnerus se a quodam intellexisse scribit, lynces in arboribus aliquando latitare, et in maiores quadrupedes praetereuntes insilire, et unguibus cervici infixis non dimittere, donec animalis prostrati laniato capite, cerebrum devoraverint, sunt, qui affirmant, corpore intacto sanguinem tantum fugere. Scaliger pauciora in Scandinavia animalia reperiri scribit, quod lyncibus in alimentum cedant. More canum averfi congregiuntur, ut canes implentur, et ritu leporum superfoetant. Catulum ipsis adscribit Isidorus duos, tres, aut quatuor Odonus. Clarissime omnium quadrupedum cernunt, ideo quidam corpora solida visu penetrare fabulati sunt. Velocis sunt cursus adeo, ut eum saltu praecipitent. De urina ita Plinius. Lynx cum humor ita redditus, ubi gignuntur, glaciatur arefcitve in gemmas carbunculis similes, et igneo colore fulgentes, lyncurium vocatas, atque ob id succino a plerisque ita generari prodito. Novere hoc sciuntque lynces, et invidentes urinam terra operiunt, eoque celerius solidatur illa. Hoc postremum apud Aelianum et Isidorum invenies, prius Dioscorides vanum esse, quod lyncurium sit succinum pterigophoron, et pennas ad se alliciat, fatetur, et Brasavolus inane esse experientia ipsa comperit. Tanta quoque oblivione, si praedam ferens retrospecterit, occupari quidam affirmare audent, ut praedae ipsius oblita aliam quaerat. Ego, si id verum est, nimiae aviditati istud adscripserim. Aestate depilari, hieme valde hirsutum reddi Odonus tradidit, quod villosis animalibus commune. An viscera virulenta et spumae rabidorum canum comparanda habeat, quod apud Lucanum legimus, in medio relinquo. Haud contemnendas habet in medi-

Ambros.
de Digit.
l. 3. c. 3.

Galen. de
usu part.
l. 11. c. 2.

Lucan.

Ovid. Me-
tam. l. 15.

Gesner. in
Hist. Qua-
drup.

Cibus.

Gesner. l. c.

M. H. N. l. 12.

Generatio.

Scaliger.

Ex 210.

Aristot. H.

A. l. 5. c. 1.

Isidor. O.

fig. l. 12.

c. 2.

Plin. H. N.

l. 28. c. 8.

Viss.

Dioscor. l.

2. c. 74.

Mores.

Lucanus

Pharf. l. 6.

Viss.

medicando vires. Evonymus faxifragas herbas cum sanguine ad minuendos calculos miscet, Wekerus ex pinguedine unguentum ad eosdem pellendos componit. Crollius sal ex lapide et oculis cancri conficit. Unguis, qui est in dextro pede pro pollice contra convulsiones argento inclusus et appensus valet. Eosdem omnes cum corio exuri efficacissime in Carpatho insula tradunt. Hoc cinere potu proluvia virorum eiusdemque asperfu foemi-

Plin. M.N.
l. 28. c. 8.

narum libidines inhiberi, item pruritus corporum, urina stillicidia vesicae. Eadem et iugulorum dolori monstratur in remedio. Pellis Bononiae centum viginti libris venditur. Oppianus a magnitudine et parvitate eas distinguit sibi undique similes. In Italia duplex pellis ostenditur. Ampla, ad albedinem magis tendens, quae lupi Cervarii esse creditur, et rufa paulo minor, quam cati parti autumant.

Differen-
tiae.
Oppian.
Cynegal.

CAPUT IV.

De Tigride.

Nomen.

Nomen huic belluae a velocitate datum a Medis, qui tigrim sagittam vocant, putatur. Genere masculino Varro extulit, foeminino Plinius, invenies et Tigrides in plurali apud Philomelae auctorem. *Descriptio* Ad magnitudinem canis leporarii et ultra excrefcere, quidam putant, ad equi Nearchus. Vifa pellis, cuius longitudo quinque pedum mensuram superabat. *Oculos* habet splendore igneo micantes, *collum* breve, quale illis, quae pascendi gratia cervicem in terram non deiiciunt, *ungues* aduncos, *dentes* acutos, *pedes* multifidos. Magna ipsorum in Oriente et versus Austrum in India nempe intra Gangem et Hyphasin fluvios, in monte Caucaso Besingos Peninuleis vicinos, copia, ut male, in Hyrcania duntaxat haberi Poetae prodiderint. Inveniuntur et in Java, ubi propter ipsorum metum minus gummi beniuni colligitur, Bengala et montibus Peruanis. In Taprobana diuturna lucis usura frui nonnullis proditum. Omne animantium genus devorant. Elephantes saepe superant mulos pede apprehensos trahunt, oves, boves, canes, etc. laniant, nec ab hominibus temperant, haedorum tamen praecipue carnibus delectantur, tanta vero aviditate feruntur, ut viso animantis unius sanguine per totum cupiant

Locus.

Chorus.

ire pecus, ut apud Statium habetur. Omne genus foemininum esse, quod nulli mares capiantur, Tzetzes memoriae lapsi cum aliis opinio, ideo ex vento concipere prodiderunt. Fabulaea velocitate animalis apud veteres decantata origo, averfos congregi, et multos uno partu catulos edere certum, nec inter se duntaxat miscentur, sed et in canes exardescunt. Modum procreandi apud Aristotelem habes. Alligantur, inquit, canes locis desertis, per quae tigres versantur, et nisi tigris in luxuriam solvatur, lacerantur, sed cum desiderio veneris premitur, mitescit, quod Plinius, ut apud Aelianum est, ita protulit. E tigribus eos canes Indi volunt concipi, et ob id in filvis coitus tempore adligant foeminas. Primo et secundo foetu nimis feroces putant gigni, tertio demum educant. In India Occidentali nullam Hispanis vim facere, infestare Indos, in provincia Bambae, albos homines non attingere, nigros adoriri, immo homine albo et nigro simul dormientibus albo intacto nigrum corripere Linschottanus prodidit, an ad Sympathiam referri debeat, dubito, sed quod elephanto viso vehementer excandescant, quod bubalorum fimo pellantur, quod denique ad sonum tympani fere insaniant, et seipsos faucient, inter anti-

Stat. l. 8.

Tzetzes
Chil. 12.
c. 339.

Generatio.

Aelian. H.
N. l. 8. c. 1.

Aristot. H.
A. l. 8. c. 74.

Plin. H. N.
l. 8. c. 40.

Sympathia
et Antip
thia.

Balb. in
Hodegor.
c. 74.

antipathiae exempla refero. *Vox* ipfius proprie per rancatum exprimitur. Mutare et frendere, ira correptum fcilicet, Oppianus dixit. Velocitati tremendae et maxime, dum capitur eſſe, conſtanter a veteribus creditum. Totus enim, foetus, inquit Plinius qui ſemper numerofus eſt, ab inſidiante rapitur equo quam maxime pernicioſe, atque in recentem ſubinde transfertur. At ubi vacuum cubile reperit foeta, maribus enim non eſt cura ſobolis, fertur praeceps odore veſtigans. Raptor appropinquante fremitu, abiicit unum e catulis. Tollit illa morſu, et pondere etiam ocyor acta remeat, iterumque conſequitur, ac ſubinde, donec in navem reſſo inanis fertitas ſaevit in littore. Et haec veterum ſententia. Recentiores et ex his Bontius inter errores ponunt, quae de velocitate dicuntur. Quia haec fera tardigrada eſt, ac hominem, multo minus aliam feram, vix curſu aſſequeretur, hinc eſt, quod apri, tauri ſilveltres, cervi, ſagacius hoc animal odorantes eius unguis curſu facile eludant, ideoque in careſtis, ac inter virgulta latens circa flumina, quo praedictae ferae ad potum veniunt, ſaltu obliquo in aliquam earum fertur, non ſecus, ac felis in mures ac glires impetum faciunt, ſic etiam ex inſidiis hominem aggreditur, ac ſi, quod ſaepe fit, nimia cupidine praedae aberraverit in ſaltando, lente ac rugiens recedit, ſi quoque ab homine detectam ſe ſentiat, abibit, etc. haec Bontius, quo mortuo, multa quoque Exotica de plantis et animalibus interiſſe doleo. De caetero, ſobolis eſt amantiffimi haec fera, ideo viſo homine protinus catulos transfert, ablatis, in obvium quodcunque crudeliter ſaevit, et rabie correpta perit. Etſi autem indomitae fere ſit crudelitatis, indulget tamen aliquando patientiam flagello, et Ovidius, obſequium Tigres domare dixit, et apud Senecam, Plin. H.N. 1.8. c. 11, 17. osculatur Tigrim ſuus cuſtos. Nec deſunt manuſactorum exempla. D. Augustus Q. Tubero, Fabio Max.

Coſſ. IV. Nonas Maias, theatri Marcelli dedicatione, tigrin primus omnium Romae oſtendit in cavea manuſactorum, D. vero Claudius ſimul quatuor. Sub Gordiano decem Romae viſae, in Triumpho Aureliano quatuor. Heliogabalus tigrides curru iunxit. Nunquam tamen feritatem exuunt, aliquando ſubmittunt, ſed cum minime expectaverimus, torvitata mitigata exaſperatur. Id Abdias Babylonius prodidit, nec ignotum, dum per urbem ad ſpectaculum ducuntur campanulis cingi, ut ſpectatores ab improviſo impetu ſibi caveant. Saepe nec catenis bene vincuntur. Succo Mandragorae vel opio in ſtuporem coniciantur neceſſe eſt, ne per urbem deductae laedant. Poſterioribus huius ferae partibus in cibis Indos uſos, prioribus tanquam Phoebos ſacratis, quas verſus orientem ſolem attollere, ut aiunt abſtinuiſſe, Philoſtratus auctor eſt. Tota carne Congitanos veſci ab aliis ſeu muſtacibus, quod eorum eſu morte furioſa corripiantur, ideo edictis Principum cautum eſt, ne quis pellem illis carentem venum deferat, abſtinere, apud Linſchottanum legitur. Ledelma Hispanus bubula carne nihilo deteriore invenit. Ungues incolae Cerebari in corollis texunt, his redimitti, animoſiores ſe exiſtimant. De *Generibus* Tigridum, nihil fere apud veteres Auctores occurrit. Equidem refert ex Cteſia Pauſanias, eſſe apud Indos Manticora dictum an mal, cui triplex, dentium ſit in utraque maxilla ordo, miſſiles in cauda aculei, idque tigrim eſſe quidam opinantur. Strabo quoque ex Megathene reliquit, Tigrides apud Praſios dupla fere ad leonem magnitudine eſſe, quis tamen quaero id de Tigride ſumendum probaverit. Apud recentiores tamen aliquot illarum *differentiae* occurrunt, quoad molem, furorem, et ſpeciem. Vulgaris, inquit Nierembergius noſtris eſt maior, huic alia ſimilis, quae quia minor, ab Indis *tlaco ocelott*, id eſt parva tigris nuncupatur, maculis nigris et fulcis conſcripta, non pallidis et candentibus, ut aliis communes ſunt. Peruani,

Q

Peruani,

Peruani, ut Garcilassus putat, tigridem vocant Uturuncu, nam, quod Ioseph Acofta dixit, urfos dici aboronocos, corrupta nonnihil ab Hispanis voce, non ita exploratum censet, Veumari enim ursus dicitur. Ferociores sunt leonibus, a vide Indos quaerunt, etiam in domibus et casis, et nisi constanter fores sint clausae, clanculum ingrediuntur, et correptum aliquem barbarum mordicus deferunt, non secus, ac felis murem, nec adversus illas arbores asyla, quas ascendunt ut illinc deliciant fugientem et lacerent. In expeditione Fedremani quaedam tigris cohortem militum aggressa, in medio omnium dilaceravit Hispanum unum, tres Indos, tutaque et impunis evasit. Nihilominus tanta feritas elumbatur, si vel baculo circa renes caedatur, languet et vincitur, non alia via patet victoriae. Nulla alia fera magis timetur Indis Occidentalibus immo in veneratione est. Daemon illis saepissime specie tigridis loquebatur. Ungues venenati creduntur, nunquam reparatur plaga ex illis. Iam post introductum Evangelium reverentiam immo timorem huius ferae amisit barbaries. Capitur laqueis, alicubi muscipulis. In Bengala ferocissima invenitur, et contumacis odii, usque ad triginta milliaria insequitur per littora navim, qua aufugit laesor. Obviis praeterea quibuscunque hominibus et feris atrox. Praevenit natura tantam pestem. Comitatur tigrim aliud animalculum, quod ad siduo latratu illam indicat, quo audito ferae aliae recedunt, aut conduntur homines fugiunt. Sunt illae tigrides humanae carnis avidissimae, avidiores Nigritarum, quos internoscunt navium, si quam in ora perspexerint, per viginti leucas cursitando prosequi solent, ut si quis in terram exscenderit, devorent. De nocte in naves insiliunt, ut incautos navicularios opprimant. Referam huius exemplum memoratu dignum, quod accidit interim dum nostri in Bengala agerent. Aethiops quidam servus cum somniasset a tigride se abre-

ptum, sequenti nocte sub navis, qua vehebatur, prora se abscondit. Rogatus a Domino causam, somnium nocturnum enarrat, cuius veritatem illa ipsa nocte eventus probavit, omnibus enim dormientibus, tigris in navim insiliens, caeterisque, qui plus, quam triginta in navi iacebant, intactis, de sub prora miseri Aethiopsis apprehendit latus, et abripuit. Felicius alterius fors fuit, sed divina protecti providentia. Hic cum haud procul in navi ageret a littore, a tergo hinc eum tigris, ab aqua e flumine illinc crocodilus invadit, sed audi casum: Tigris, ut adversarium praeverteret, praedamque extorqueret, nimia velocitate ultra hominem delata, et in navis latus impacta in crocodili fauces incidit, hoc modo evasit. Dicit nequit, quantopere Bengalani tigridum rabiem metuunt, hinc variis e nominibus nuncupant, veriti, ne si proprio dicerent nomine, continuo dilacerentur. In Brasilia magna tigridum vis, quae famelicae horribili possent velocitate, tremendis viribus. Eaedem pastae tanta dicuntur esse ignavia, ut a gregariis etiam canibus confestim in fugam agantur. Non homines tantum perdit gula. In nova Hispania speculatur ex arboribus ad ripas fluminum crocodilos, inde desiliit et incautos occidit. Aliquando non minore iactura a tigride Indica infesta Darien fuit, quam olim a fero leone Nemea, et a rapido apro Calydonia, ut Petrus Martyr narrat. Integro namque semestri noctum a iunt exactam fuisse, nullam indemnem, quin vel iuvenecam aut equum, canem aut porcum, intra vici ipsius vias interfecerit. Armenta gregesque iam minuebantur, immo et minime tuto referunt, domo exiisse quencquam, eo tempore praecipue, quando catulos alebat, tunc namque adoriebatur et homines, fame urgente catulorum, si homines prius occurrebant, quam brutum animal. Necessitate cogente tandem ars inventa est, qua tanti sanguinis poenas lueret. Exploratis quippe angustiis semitarum, quibus

Vrsus . Baer .

Nome

Defcr

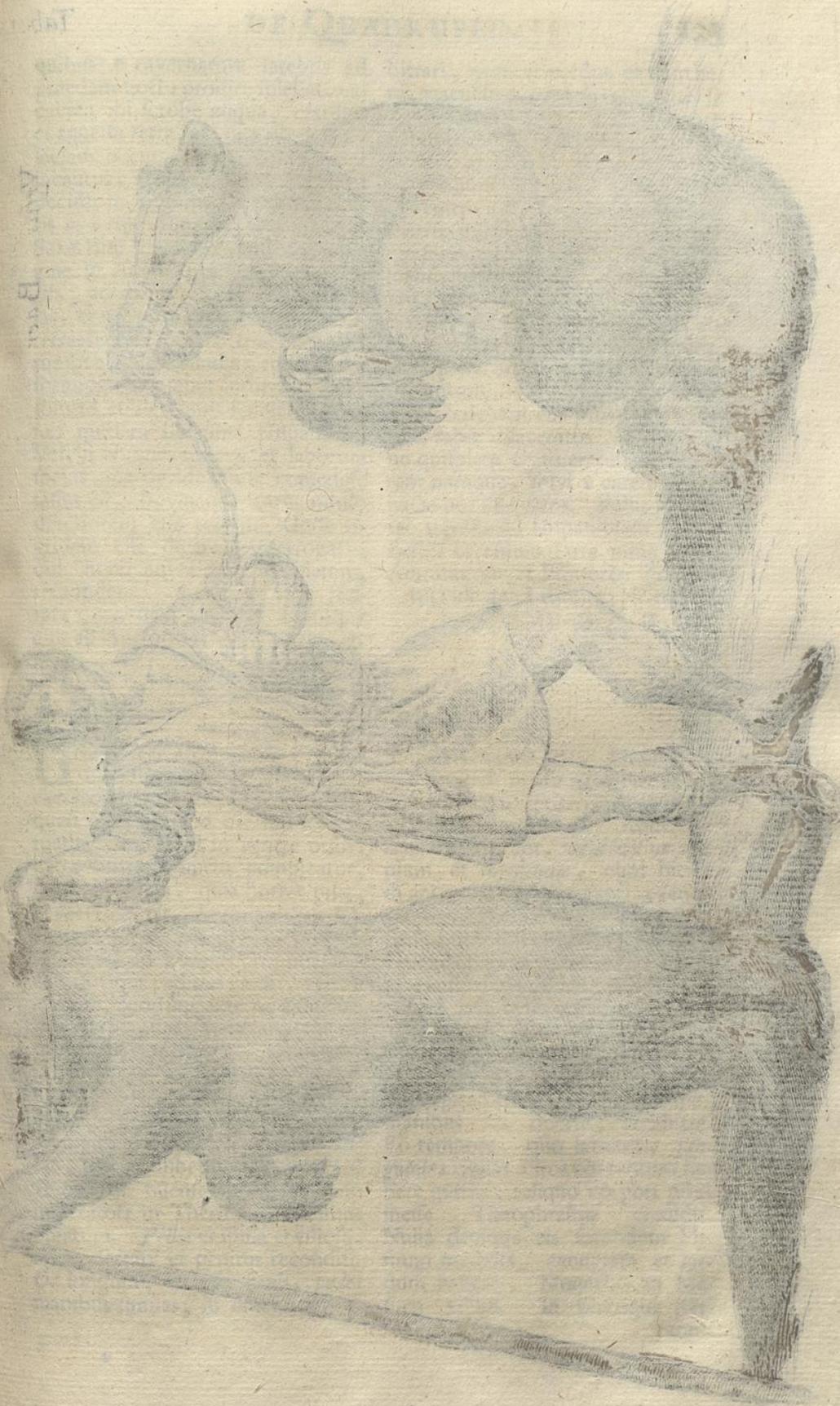
Vadia

McLan

Tab. I

Amph. B. var.

quibus e cavernarum latebris ad praedam noctu prodire solebat, excavata ibi scrobe aliqua, cratibus et aggesta terra levi superstratis, fallaciam occultarunt Indi. Veniens incautus, mas quidem erat, tigris decidit in foveam, et sudibus acutis in scrobis fundo defixis inhaesit. Saxis tum ingentibus ex fossae margine in eum sudibus infixum deiectis, peremptus est. In mille assulas, et mille frustula fixa dextra directas hastas, et ab alto iaculatas dirumpebat. Semianimis et exanguis formidine replebat intuentes, quid solutus et incolumis fecisset? Ioannes quidam Ledesma Hispalensis, Vaschi Nunnes amicus et laborum socius, de tigride illo se comedisse fassus est, bovinaque carne nihilo deteriorem esse retulit. Unde tigridem esse dicant, interrogati, qui nunquam tigridem viderant, respondent, a maculis, a feritate, a dexteritate, signisque aliis ab Auctoribus datis tigrim ar-

bitrari, cum et pardos et pantheras maculatos ex ipsis plerique se vidisse praedicent. Tigride mare perempto montes versus vestigia ipsius secuti, antrum, coniugale ipsius domicilium adeunt, duos absente genitrice catulos uberibus adhuc matris indigos auferunt. Mutato consilio, quo grandiusculos affectos in Hispaniam post haec mitterent, ferreis catenis diligenter in colla compositis, ad maternum antrum parvulos reportant a matre lactandos. Post paucos inde dies regressi ad speluncam, nec catulos reperientes, credebant eos a matre in frustra praerabie dilaceratos ablatosque, ne quispiam eis frueretur. Assererant namque, solvi e catenis nullo pacto potuisse vivos. Pellis peremptae tigridis ad Hispaniolam, siccis herbis et culmo facta missa est ad Admirantum et Primores. Plura de his vide apud eundem Nieremberg. et Marcgr. H. B.

l. 6. c. 10.

CAPUT V.

De Urso.

Nomen.

Ursus, vel ab urgendo, quod impellendo tum homines, tum caeteros animantes prostrat, vel quasi orsus, quod ore suo formet foetus, seu quod in ventre orsus, extra ventrem linctu compleatur, vel quasi sursum, quia horret pilis, et *δασύτριχος* est, Latinis dictus est. Graeci *ἀρκτος*, vel ab *ἀρκω* propulso, quod ad iniurias propulsandas anterioribus pedibus valeat, vel ab *ἀρκέομαι*, quod sine externo alimento hiemem transigat, vocavere. Quantum ad rationem externarum partium: *Corpus* eicrassum, et vix mobile, semper crescere quidam affirmant, inventosque longitudine quinque cubitorum, latitudinis tantae, ut quodlibet vel bovis tergus vinceret, talemque Maximiliano Imperatori in Thermis Badensibus oblatum. *Pellis* ei spissa et villosa, *dentes* ferrati et penitus reconditi. *Os* longum, *celeris oculi*, *pedes* manibus similes, in brachiisque et

lumbis maxima vis, unde interdum posticis pedibus insunt, *cauda* diminuta, *genitale* simul ut exspiraverit cornescens. Adde his *mammam* quatuor, *ventriculum* amplum et *intestinum*, cum hieme in antris dormientes capti exenterantur, vacuum et adeo adductum, ut simul cohaerere videatur. Galenus nervos recurrentes, qui in aliis animalibus difficulter observantur, in hoc evidentissime conspici posse scribit. *Caput* ipsis invalidum est, vel praesertim synciput, quod leoni fortissimum, ideo urgente vi, praecipitaturi se ex aliqua rupe manibus ex operto iaciuntur. Eo tempore, quo latitant, *sanguinis* exiguas circa cor tantum habere guttas, reliquo corpori nihil inesse Theophrastus credit. Nulla denique eis secundum Plinium medulla, axungiam et lardum habere, Monachis in Mesuen visum. In plerisque terrarum

Solinus
Polyhist.
Plin. H. N.

Arist. H. A.
1. 8. c. 27.
Scalig. ed.
1. 8. c. 21.

Plin. H. N.
1. 8. c. 36.

Theophr.
de animal.
latitantib.

Q 2

rarum

Descriptio

Vadian. in
Melam.

Locus.

rarum partibus degunt, sed in Germania, Polonia, Lithuania, Norvegia, etc. et aliis Septentrionalibus, in Nova Zembla imprimis maxime. In Anglia nunc non reperi-ri Gesnerus prodidit, nec in Creta

Plin. H.N. 1. 8. c. 58. et 1. c. Herod. in Melpom. Solin. c. 29. Strabo Geogr. 1. ult.

insula, Plinius. In Africa quoque non haberi olim creditum, sed falso. Esse, praeter Herodotum et Solinum Strabo testis est, dum

Vitus.

Mauros, leonum, pardalium, et urforum pellibus indui scribit. Magis autem montanis, quam planis delectantur. Unde Alpinae rupes apud Stumpfium animosis abundant, in montibus Peru, multi nigri stabulantur, et Pernes mons Atticus apud Paulaniam, venatione urforum clarus est, *πάρμφαρον* est animal. Plantis vititare apud Mathiolum, Albertum et Gesnerum invenies. Ille specie rubi, qui mora rubicunda et odorata producit, delectari scribit. Ille, herbam cuculi, quam Botanici trifolium acetosum vocant. Hic radices quasdam, quibus cupiditas cibi expletur et somnus conciliatur. Nam in Alpibus Helveticis aiunt, vaccarum pastorem, postquam ursum radicem e terra avulsam comedis, eminus vidisset, radice eadem, post ursi discessum degustata, tanto somni desiderio captum, ut in via se prosternere necessum habuerit. Herbarum comedere, quamprimum e latibus egrediuntur, Ari-

Arist. Hist. Anim. 1. 8. c. 17.

stoteles Auctor est. Sed et arbuustum quoddam spinosum, foliis fere ut apii divis, flore albo, baccis rubentibus, in montibus circa Tridentum panis ursi appellatur. Ves-

Plin. H.N. 1. 10. c. 73. Aristot. H. A. 1. 8. c. 5.

scantur et fructibus arborum, quas cancris, formicis, et carnibus, seu praemaceratis et propemodum putridis, seu recentibus. Maxime tamen favos appetunt, habeturque apud Iovium faceta de quodam rustico in Moscovia historia, qui in cava arbore, profundo mellis gurgite collo tenus immerfus, et biduo vitam solo melle sustentans, urso in arboris eiusdem cavitatem, more humano se dimittentis, beneficio, cuius pel-

lem tergoris manibus comprehenderit, extractus fuit. Piscibus in Islandia et glaciali Oceano vesci, Gabottus Venetus prodidit. Bi-

Martyr. Decade. 3. 1. 6.

bunt quidem aquam, sed nec lambendo, quod carcherodontum, nec forbendo, quod continuis dentibus munitorum proprium, sed aquam mordendo, ut apud Aristotelem habetur. Urfae veneris sunt appetentissimae, ideo, quoniam ferae gravidae maribus non miscentur, praeter lyncem et leporem, ne diutius maritis careant et maturius ad Venerem redire, dire possint, ventrem ante certum

Aristot. H. A. 1. 8. c. 6. Generat. 1.

tempus elidere creduntur. Mares, in puellas quoque libidine ferri, proditum. Raptam ab uno in montibus Allobrogum quandam, quam venereo complexu profecutus est, et pomis agrestibus pavit, Philippus Cossius Constantiensium sacris praefectus, Gesnero retulit:

Oppian. Cynege. 1. 3. v. 146.

Danorum vero Regum stemmata, a Saxo quodam dicto urso, qui ex puella ab urso compressa natus esse dicitur, deduci Saxo refert, et duo Magni Upsalenses Episcopos, Gothi-

Saxo Grammat. Hist. Dan. 1. 10.

cos Reges ex urso et virgine nobili originem ducere produnt. *Coeunt* mense Febuario, seu hiemis initio, non eodem modo, quo quadrupedes, sed intra mutuos amplexus, velut humanas coniugationes, seu

Magnus 1. 8. c. 2.

ut Plinius, ambo cubantes comple-

Arist. H. A. 1. 5. c. 1.

xique, id est, humanitus strati. Gravidae latent, secretique honore reverentur mares gravidas.

Solin. Po-lyhist. c. 39.

Uterum triginta dies ferunt. Pariunt tum unum, tum etiam duos, sed cum plurimum quinque. De

Aristot. H. A. 1. 6. c. 30.

partus forma variatur. Lucinae illis properantius tempus est, inquit Plinius et Solinus, quippe uterum trigessimus dies liberat, unde evenit, ut praecipitata foecunditas

Solin. d. d.

informes creet partus. Carnes paucillulas edunt, quibus color candidus, oculi nulli, nulli pili, et de festina immaturitate tantum rudis fanies, exceptis unguum lineamentis. Has lambendo sensum figurant, et interdum ad pectora fovent, ut assiduo incubatu calefacta, animale trahant

hant spiritum. Idem Aristoteles, Oppianus, Ovidius, et alii dixerunt. Inde quibusdam Ursus quasi Orsus dicitur. At recentiores contrarium experientia docuit. Capta in valle Anania supra Tridentum gravis urfa, quam exenteratam, catulos omnibus membris distinctos gestasse, animadversum est. In senatus vero Bononiensis Musaeo, urfulus a caeso matris utero extractus, omnibus suis partibus formatus in vitreo vase servatur. Nec male Camerarius opinatur secundinarum, quibus foetus urfae obvolutus est, tantam crassitiem, ut non nisi diuturno linctu a matre avelli possit, errori occasionem dedisse. Capitale *odium* gerit cum *phoea*, *equo*, *apro*, *mortuis*, et *mappa*. *Phocam* summo pere abominari Oppianus reliquit. Agnoscit *equus* hostem nunquam visum, ac protinus se parat ad pugnam, in qua arte potius, quam viribus utitur. Transilit enim ursum, et ipso saltu posteriores pedes impingit in caput. A mortuis abhorre dicuntur, quod homines prostratos, ore ad terram verso retentoque spiritu illaesos relinquunt. Visa mappa, teste Seneca, ad iram concitantur. Aconito quoque pereunt, nec non faba lupina, seu marcellio, quam consiliginem esse putat Gesnerus. Pisces etiam quidam nigri venenati in Armenia reperiuntur, quorum farina aspersa ficus si comederint, intereunt. Musica delectari experientia docuit. *Vocem* si attendas, faevire dixit Spartianus, rugire alii. *Naturam et Ingenium* sequentia testantur. Cum degustavere mandragorae mala, formicas lambunt. Cum nausea laborant, myrmeciam adeunt, assidentesque linguam fluore dulci fluentem exertam, leviter tam diu tenent, donec formicis scaterere viderint. Vulnerati sicis herbis sibi medentur. Urfae a latitacione egressae in liberam diem, tantam patiuntur lucis insolentiam, ut caecitate obsitas putes. Oculi quia hebetantur crebro, maxime favose appetunt, ut convulneratum ab apibus os, levet sanguine gravedinem

illam. In antrum, non recto sui corporis motu sed supina ingreditur urfa, et dorsi sui tractu repit, ut vestigia obliteret. Ibi postquam est egressa, se quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, equibus quatuordecim immobilis manet, reliquis aliis movetur, tantum solo lingendo dextro pede se sustentat, eique intestinum eatenus adducitur, ut propemodum cohaereat. Mares, inquit Plinius, quadragenis diebus latent, foeminae quaternis mensibus. Specus si non habuere ramorum fruticumque congerie aedificant, impenetrabiles imbribus, mollisque fronde constrictos. Primis diebus bis septenis tam gravi somno premuntur, ut ne vulneribus quidem excitari queant. Tunc mirum in modum pinguescunt. Ab iis diebus residunt, ac priorum pedum fuctu vivunt. Mirum dictum, credit Theophrastus per id tempus coctas quoque urforum carnes, si asserventur, increfcere, cibi tunc nulla argumenta, nec nisi humoris minimum in alvo inveniri: sanguinis exiguas circa corda tantum guttas, reliquo corpori nihil inesse. Procedunt vere, sed mares praepingues, ut movere sese facile nequeant. Foeminae non ita pinguescunt, quod eo tempore pepererint. In iisdem licet foveis, partitis tamen per scrobes secubationibus dividuntur. Exeunt herbas arum dictam, laxandis intestinis alioquin concretis devorant, circa furculos cum dentiunt praedomantes ora. Si quando tauros adoriuntur, sciunt, quibus potissimum partibus immorentur, nec aliud, quam cornua aut nares petunt. Cornua, ut pondere defatigent, nares, ut acrior dolor sit in loco teneriore. Animae virus pestilens. Contacta halitu eius attingit nulla fera, citiusque putrescunt afflata reliquis. In Mysia aiunt esse genus alborum, qui, cum a venatoribus urgentur, talem halitum edunt, qui canum carnes putrefaciunt. Quantum ad *Usus* in *Cibus*, etsi carorum sit frigida, mucosa, difficilis concoctu, spleni et hepatis in-

Aelian. H. A. 1. 6. c. 3.

Plin. H. N. 1. 8. c. 36.

Solin. 1. c.

Galen. de Alim. facult. 1. 3. c. 2.

artyr. ecade. 3. 6.

Aristot. H. 1. 8. c. 6. cetera in.

Oppian. yneg. 1. 3. 146.

Azo rammat. ist. Dan. 10.

Agnus l. c. 2.

lin. H. N. 8. c. 36.

rist. H. A. 5. c. 1.

olin. Po. hist. c. 39.

ristot. H. 1. 6. c. 30.

olin. d. 4.

Ambros. Hist. quadrup. dig. 1. 1. c. 5.

Antipatris.

Aelian. H. A. 1. 5. c. 15.

Vox.

Solin. Po. lyhist. c. 39.

Plutarch. l. lectum animal.

Solin. 1. c.

Plin. H. N. 1. 8. c. 33.

Reuier.
l. 13. de
cibus, c. 41.

commoda: Alpinis tamen et Helvetiis Bruierino teste, in deliciis habetur, ipseque se eas in coena apud Symphorianum Campegium comedisse, culinae artificio conditam asseverat. Sed iuuenulus ille ursus erat, qualem et quidem hieme captum in cibis adhibere debere Bartholomaeus Scappius scripsit. Licet enim Quintili menie ob pabulum pinguiores sint, tamen, quod carotum malum odorem spirare soleat, a mensis excluduntur. Caeterum anteriores duntaxat pedes inter cibos suauiores ab Aeliano reponuntur, quos et principes viros appetere Michael Herus prodidit, forte, quod plurimum exerceantur. Salsos et in camino siccatos, qui ederunt optimum et suauissimum esse cibum Gesnero retulerunt, nec amplius se mirari, quod eos per hiemem inter latendum fugant. Cerebrum venenatum esse Savanorola scripsit. *In Medicina* magni sunt partes usus. *Oculus* exsiccatus et puerorum collo appensus, adversus pavores nocturnos amuletum esse dicitur, supra sinistrum hominis brachium alligatum quartanam febrem mitigat. *Sanguis* panos et apostemata in quacunque parte discutit, et pilis, qui in oculis nascuntur prodest, et pulices enecat. *Adeps*, livores, et maculas eximit, ambustis, cum lili radicibus prodest, igni sacro illinitur, ulcera in tibiis et cruribus admixta rubrica sanat, rimas pedum, alumine addito, sarcit, raptos alopeciae vitio capillos restituit, et unguento sympathetico seu armario admiscetur. *Pellis* demorsis a cane rabido substernitur. *Pulmo* attritus a calceamentis contractos ab inflammatione tuetur. *Fel* articularum doloribus utilissimum tradunt, ab Arnaldo Villanovano ad epilepsiam commendatur, tussim admixto melle sanat, in pessum ad conceptum promovendum adhibetur. *Pili* cum adiantho et arundinum radicibus adusti, magnae sunt in generandis pilis efficaciae. Difficiles partus solvi, cum quis tectum, in quo gravi-

da sit, lapide, quo ursus interfectus est, transfuserit, Plinius fabulatur. Adhibetur ursus et ad alia. *Pelles* Samoiedis et Lapponibus ad vestimenta inserviunt, aliis ad stragula. Olim equites, loricas et galeas iisdem tegebant, ut truculentiores apparerent. Palladius ferramenta, quorum in agris colendis usus, febo, adversus grandinem et gelu inungit: Mizaldus, cortices vitium adversus erucas et glaciem. Fuit eorum et in spectaculis ac suppliciis fumendis usus. Annalibus notatum est, M. Pisone et M. Pisone et M. Messala Coss. ad XIV. Calend. Octobris, Domitium Aenobarbum aedilem curulem urfos Numidicos centum, et totidem venatores Aethiopas in Circo dedisse. *Differentias* quod spectat, sunt magni, parvi, nigri, albi, tales infestavere Hollandos, cum per glaciale Oceanum transitum in Cataiam quaererent. Stupendae erant magnitudinis. Nam occisorum pelles ad tredecim pedes ascendeant. Sunt et in Mylia albi, quorum superius facta mentio. Strabo fulvolum, in illa Arabiae regione ultimo promontorio contermina notarit, Agricola in fuscis et nigris dividit. Helvetii parvos, *saxatiles*, magnos *capitales* vocant. Sunt et in novo orbe ignavi, qui solis formicis vicitant, canibus cedunt, et bacillo percussi fugiunt, nec ullum caudae vestigium habent. Myrmeciphagos appellare possis. Inveniuntur in provincia Verae pacis maximi, lanigeri fatis, nigris pilorum five lanae grumis. Cauda illis palmaris duntaxat, manus velut humanae. Simi sunt velut nigratae, rotundo rostro, depili et rugoso: In Virginia eduntur. Meticulosi sunt, fugiunt homines, aufugiunt ad arbores, inde deturbantur fauciati iaculis. Provincia Beach, si Paulo Veneto credimus, domesticos et innoxios producit. Hoc unicum ad dore placet, habuisse Suidrigellum Lithuaniae Principem ursum matutinis horis a nemore discedentem, qui palatio appropinquans anterioribus

Plin. H.N.
l. 8. c. 36.

Differentia

Purchas.
Navig. T.
3. l. 4. c. 5.

Strabo
Geogr.
l. 16.

Maicol.
Colloqu.
7. de quadrup.

Nieremb.
H.E. l. 9.
c. 28.

Textor
Tomo 2.
Off.

ribus pedibus fotes percutiebat, et cibo sumto, remeabat in silvam. Solent et sectae cuiusdam apud Turcas religiosi, ex eremo egressi, cervum vel ursum tintin abuum collo ferentem per urbes et pagos circumducere.

CAPUT VI.

De Lupo.

ARTICULUS I.

De Lupo in genere.

Lupum in genere et specie considerabimus, eidemque *Gulonem* adiciemus. Dicitur Latinis lupus, vel quasi leopus, quod in pedibus leoninam virtutem gerat, vel a Graeco *λύκος*, arabie nempe rapacitatis, vel *ἀπό τῆς λύκῆς*, a diluculo, seu quod in colore pellis crepusculorum albedinem aemuletur, seu quod prima luce ad raptum exeat, seu quod oculi ipsorum sint tersi et in tenebris fulgeant. Graecis dicitur *λύκος*, *κίρκιας*, si textus apud Varinum corruptus non est, Hesychio *ὄλκος*, quod potest esse ab *ὄλεκα*. Alibi *λυκτεροι κύνες* vocantur. Foeminae *λυκαινα* nomen. Sunt vero lupi canibus magnis, mastinis, seu pastoribus similes, coloris, ut in differentiis dicitur variis. Habent *oculos* rivos, qui splendent lucemque iaculantur. *Dentes* serratos, teretes, acutos, et inaequales. *Rictum* amplum, et os, quod maximum diducunt. *Collum* in eas brevitate angustias compulsum, ut contorqueri retroque versari non queat, et si retro velit adspicere, totum corporis truncum contorqueat necesse est. Ideo quidam ex solido osse constare prodidere, sed falso. Clamorganus enim in dissectis vertebrae observavit, cui et Philes adstipulatur. Habent et musculos temporales magnos et nervosos, prodente Galeno. *Cerebrum*, quod cum luna crescit et decrescit, si Alberto credimus. *Cor*, si ficcetur odoratum. *Iecur*, ungulae equinae simile. *Genitale* osseum. *Pedes*, priores quinque digitis distinctos, posteriores quatuor. *Ossum* substantiam densiorem. *Renes*

alii similes, sed qui in senectute, vermes vel serpentes, quod se in tribus vel quatuor cadaveribus observasse, Clamorganus scribit, producant. In *vesica* lapillus reperitur, qui Syrites dicitur. Nulli sunt in Sardinia, si Pausaniae credimus, Creta, si Aristoteli, Olympo monte Macedoniae, si Plinio et Solino. Angliam hoc animalis genus non alere certum. Sub Edgardo, Ednii II. excindi coepti, in totum postea eradicali sunt, non in Cambria tantum, sed in aliis quoque provinciis. In Septentrionalibus provinciis magna luporum copia, in Moscovia in primis pecori, iumentis et hominibus insidiantur, cuius exemplum apud Olearium in itinere Orientali invenies. Haud paucos in regno Senegae inveniri, prodidit Cadamustus. In provincia Scotiae Angusia, eiusque valle Glamore reperiri, qui ferarum duntaxat raptu vivant, apud Boethium habetur. Carnivori sunt, et in primis ovillam appetunt. Ideo caulam ingressi, omnes fere interimunt. Equis, bobus, anseribus insidiantur. Humano sapore maxime illiciuntur, si humanum cadaver prius gustaverunt. Praegnantibus capto odore insidiari Olaus M. prodidit. Sed nec suae speciei, si fames premat parant, testaturque Clamorganus duo lupos die antecedenti occisos, ab aliis nocte subsequente devoratos fuisse. Aelianus vero animadvertit, fame urgente multos simul excurrere, vertigine correptum et cadentem a caeteris lanari. Coram catulis, qui ab lactantur, praedam nuper voratam

Aldrovand. Hist. Dig. l. 1. c. 6. Nomen.

in. H.N. 8. c. 36.

ferentia

archas. avig. T. 1. 4. c. 5.

rabo. rogr. 16.

aiol. illoqu. de qua. up.

eremb. E. 1. 9. 28.

Clamorg. l. de lupor. venat.

Galenus de usu partium l. 10. c. 2. Plin. H.N. l. 28. c. 20.

Call. 11. de usu part. c. 8.

Plin. H.N. l. 11. c. 37.

Locus. Pausan. in Phocicis. Aristot. in Mirabil.

Olear. Itiner. p. 119. Cadamust. c. 29.

Cibus.

Olaus de gent. sept. l. 18. c. 10. Clamorg. l. de venat. lupi.

voratam evomunt, et grandioribus factis agnum vel anserem apponunt. Praeter carnes, plantam illam Scythicam Borametz dictam appetunt. In regno Congo oleum, quod ex palmis elicitur sorbent. Terram quoque et argillam comedunt. Inde fortelapis lithargilos dictus, qui in ventriculo, undecim uncias pendens, gyris et plicis intortus, a Schenckio observatus est. Albertus, non fame sed naturali instinctu id facere dixit, ut gravior redditus, quae invasisset, sua mole deprimere posset. Exsaturatus per magnum temporis intervallum fert inediam, eique tum venter late proiicitur, lingua tumescit, os obstruitur, mansuetusque evadit, lingua extenuata, iterum in lupum transformatur. Ancibus defodiant, ex aequo eosdem dividant, et ad reliquias ululatu alios advocent, quod Albertus prodit, venatoribus decidendum relinquo.

Generatio. Aristot. H. A. l. 5. c. 2. Coeunt eo modo, quo canes in medioque coitu, inviti etiam cohaerent, coeuntque uno anno nonnisi per dies duodecim, quos a natali Christi quidam computant. Libidinis tempore acrius in eos, qui accesserint saeviunt, inter se tamen, quod gregales non sint, non dimittunt.

Arist. H. A. l. 6. c. 15. cant. Gerunt uterum duo menses, et tandem quoad numerum et caecitatem catulorum, ut canes pariunt. Novem catulos generare vulgaris apud Helvetios sermo, teste Gesnero, qui etiam ex Rhaeto quodam audit, catulos in Rhaetia circa Calend. Maii, septem vel novem aliquando ex una parente, ex latibulis auferri. Idem aiebat vulgo ferri lupam primo partu unicum eniti catulum, secundo geminos, et sic deinceps, singulatim catulo semper auctiorem fieri partum, usque ad decem, inde sterilefcere. Intra duodecim dies parere, quod Latonam oberrantem totidem diebus ex Hyperboreis Delum deduxerint, sub specie lupae, propter metum Iunonis, fabulosum est. Antipater apud Plutarchum partum proiicere adserit, cum glandiferae arbores florem abiciunt, quo gustato uteri illarum re-

ferantur, cum eius copia non est, partum in ipso corpore emori, nec in lucem venire posse, praeterea regiones illas a lupis non vastari, quae glandium quercuumque feraces non sunt. Potus sunt parcissimi. De *Antipathia* haec apud auctores occurrunt. Homo, quem prius viderint conticefcit, et anticipatus obtutu nocentis, licet clamandi votum habeat, non habet vocis ministerium. Oculus erutus quadrupes domestica terret. Mulier, si unquam supra calidam lupi urinam mixerit non concipiet. Cauda ad praesepe suspensa, facit ne comedant. Rumpi traditur equos, qui vestigia luporum sub equite sequantur, quod si lupi calcaneum equi quadrigam trahentes conculcant, sistentur, tanquam si cum quadriga conglacialent. Oves ab eo aefae suaviorem habent carnem, verum lana pediculos et pruritus generat. Agni nuper nati, nec alicuius animalis effigiem extra caulam conspicati, audito repente luporum ululatu, exanimantur. Pellis eorundem lupinae superposita statim depilatur. Stercus in ovili occultatum, pecudes quiescere prohibet, nisi auferatur. Fides ex intestinis ovium, cum intestinis luporum permixtae, obstrepentes omnem citharae concentum interturbant, quod tamen falsum esse experientia docuit. Scillam si contigerit repente contrahitur. Lapidem ideo perhorrescit, quod in parte a faxis icta vermes nascantur. Scintillis ex filice emicantibus ita terretur, ut etiam famelicus accedere non audeat. Tympanum ex eius corio formatum caetera animalia fugat. Cantus denique et sonus ipsi inimicus est. Pythiocaris tibicinem, cum tibia magna contentione incitatos numeros caneret, impetum luporum repressisse prodit. Gesnerus vero novit quendam, qui cum lapidibus lupum terrere non posset, sono tympani, quod gestabat, perterrefactum fugavit. Dicitur psittacum amore prosequi. *Morbos* si attendas, rabie, podagra, et cynanche laborare solet, lycostono

Porta Phy-
fogn. l. 4.
c. 4.

Linschot.
in Navi-
gat.

Schenck.
in Hist.
monstror.

Generatio.
Aristot. H.
A. l. 5. c. 2.

Arist. H. A.
l. 6. c. 15.

Plutarch.
probl. 38.

Antipathia.
Solin. in
Polyhist.

Plin. H. N.
l. 20. c. 14.

Aelian. H.
A. l. 1. c. 6.

Porta M.
N. l. 1. c. 14.

Oppian. in
Cyneg.

Morb.

Vuln. coctono sumto interit. Vulneratus, in luto se volutat, et sic sanguinem sistit. Per multos annos vivunt, et ex dentibus in fenestra male afficiuntur, ita, ut etiam edentulifiant. De *Ingenium.* moribus et ingenio ut aliquid dicamus, viscera quia habent infirma, ideo herbas comedunt, draconium imprimis ad acuendos dentes. Breves, inter caeteros magis audaces putantur. Cum in foveam inciderunt, vel se inclusos sentiunt, prae stupore innoxios se exhibent, quod una et altera historia Gesnerus confirmat. Percussores cognoscunt, et ex observato invadunt. Foetus suos amant, foemina partus custodit, mas pro catulorum salute cibos ad ipsam defert. Cum fugiunt, catulos secum ferunt. Coelo praecipue nubilo insidiantur, ut magis lateant. Cum per folia incedunt, ne strepitum faciant, lingua pedes suos lambunt, et lubricos reddunt. Fluvios transmissuri, ne undarum fluctibus abripiantur, singuli apprehensis morfu praenantium caudis, una serie transmittunt, a quo ingenio *λοκάλας* annus dicitur. Suidas *χειμῶνος ὄρα*, ita transmittere ait. *Aelian. H.* Apprehensis quoque mutuo caudis, bovem e palude extrahunt. Dum cibum capiunt, vel intuentibus irascuntur. Si homo pariter et aliud animal se offerant, semper homini, narrante Alberto parcunt. Narravit sane mihi, inquit Conradus Gesnerus, quidam, lupum se vidente, morfu comprehendisse lignum triginta vel quadraginta librarum in silva, et cum eo se assuefecisse transilire grandem eo in loco arboris abscissae truncum, tandem cum satis peritus transiliendi sibi videretur, se abscondisse, et adveniente propter satam ibi avenam porca silvestri, cum pluribus aetate differentibus porcis, anniculis, bimis prorupisse, apprehensoque porco, qui aequalis pondere videbatur ligno, quo cum transilire truncum didicerat, saltu retro truncum se recepisse, et interemtum ibi porcum devorasse. Aliquando cum canibus amica fo-

cietate confoederantur, et caulas invadunt. Si in minorem aliquam pecudem inciderint, auricula comprehensa, secum currendo abducunt, renitenti clunes cauda feriunt, ita, ut lupo interdum celerius currat, Ubi caulas intraverunt, omnes interficiunt, antequam aliquam ad comedendum attingant. Tauros a fronte adoriri non audent, quod cornua extimescant. Quamobrem primum, quasi recta via pugnaturi essent, minas gerunt, et illorum oculis sese crebro inculcant, deinde se retorquentes in dorsum insiliunt, et acerrime ad eius perniciem incumbunt. More equorum et canum per aetatem canescunt. Famelici, noctu vento adverso, odorem escae, per medium milliare sentiunt, inventumque cadaver trahunt et devorant. Quandoque uno ululante alii conveniunt, et omnes simul e quorum gregem adoriuntur, quod in Bononiensi territorio saepe accidere solet. Turmatim etiam progrediuntur, et nocte intempesta, iuxta destinatum pagum commorantur. Interim illorum unus in pagum excurrens canes excitat, et simulata fuga, usque ad insidiarum locum, ad se persequendum invitat, ubi canes ab aliis lupis dilaniantur. Frondes et salicis ramulos porrigunt, ut capras his gaudentes inescant. Vocis fere oblitus eram, quem eruditi ululatum vocant, Graeci, per *ὤρυς* et *ὄρυμα* exprimunt. Ad mensas inter honestos non admittitur, quod carnem habeat siccam, crassam, foetidam. In Insabria tamen aliquando editur. In *Medicina* multi est usus. Vivus, oleo cerati modo incoctus ad podagram laudatur. Corio ventrem constringere, in colica prodest, si Rhafi credimus. Carnes edisse, parituris prodest, aut si incipientibus parturire, sit iuxta, qui ederit, adeo, ut etiam contra illatas noxas valeat. *Adeps* anti-podagricis unguentis admiscetur. *Sanguis* cum oleo nucum mixtus,

Aelian. H.
A. l. 5. c. 19

Ambrosin.
de Digit.
l. 1 p. 147.

Albert. L. 2.
de Animal.

Vox.

Vfus.

Antipathia.
olin. in
olyhi.
Gesnerus
Hist. Qua-
drup. p.
721.
Plin. H. N.
l. 8. c. 22.
Aelian. H.
l. 1. c. 6.
Porta M.
l. 1. c. 14.
Gesner.
Hist. Qua-
drup. p.
723.
Oppian. in
Syneget.
Morib.

mixtus surdidati prodest. *Caput* sub pulvino reconditum somnum inducit. *Oculus* dexter salus adaligatusque febres periodicas arcet. *Dens* gingivas extenuat, quo dentes levius proveniant. Qui per *lupiguttur* in synanche bibit, evadit. Hoc experimentum se ab Adolpho Occone accepisse, Agricola fatetur. *Cor* antepilepticis, admiscetur. Medicamentum, quod in M. S. Gesnerus invenit, ex visci quercini uncia una, visci de piro unc. s. mucronum de cornu cervi scobe dr. ij, cordis lupini dr. j. componitur. *Hepar* Archigones apud Galenum ad oris cruittas commendat. Haut pauca de eiusdem usu apud Marcellum habebis. Idem tussim ex vino tepido sanat, et phtibicis medetur. *Fel* cum elaterio umbilico adligatum alvum solvit. Pars de *virga* in furno asla et incisa sumta, veneris appetitum excitat. *Testiculus* dexter oleo per-

Galeni de
compol.
secund.
loca. l. 6.

mistus, et cum lana genitali muliebri adplicatus, desiderium coeundi adimit. *Stercus* colicis potandum tempore Galeni cum successu dabatur, immo vel appensum iuabat, sed in fruticibus et vepribus colligebatur. Vide Galenum. Quin et ossa in excrementis inventa, colomedentur adligata brachio, si terram non attigerint. *Ossa* exsiccata et in pulverem redacta, dolorem intercostalem tollunt. Inservit et aliis, nam caput in columbario suspensum multelas et feles arcere dicitur. Rostrum inveteratum veneficiis resistit. Sanguis circa agrorum fines sparsus lupos arcet. Eodem olim in sacrificiis utebantur, cum Daemonas invocabant. Adipe novae nuptae, postes apud Romanos inungebant. Cauda supra praesepe suspensa lupos a stabulis arcet. De differentiis sequenti articulo agemus.

Plutarch.
in Iside et
Osir.

ARTICULUS II.

De Lupo in specie, et de Gulone.

Ex Lupis alii sunt *silvestres*, alii *aurei*, *scythici*, *marini*. *Silvestrium* in Doffriniis montibus, qui Norvegiam a Suecia dirimunt, Olaus in Sardinia Lonicerus meminit. Villosior est vulgari, flavi coloris, et caudam erectam gestans. Frequens est eius apud Mediae populos in ludis usus. Armati cum eis congregiuntur. *Aurei* a colore flavo eoque pereleganti ita vocantur. Minores sunt lupis communibus, voracitate tamen pares. Gregatim incedunt hominibus et armentis innoxii. More canum latrare videntur. In Cilicia et Turcia visuntur. Turcarum domos et tuguria noctu subeunt, et quicquid in eis esculenti reperiunt, devorant, quod si nihil horum obvenerit, pileos, vestes, calceos et quicquid coriaceum est, auferunt. Ex pellibus vestes parantur. *Scythicus* in ultima Scandinavia, post Norvegiam et Gothiam reperitur. Animal est lupi magnitu-

Ambrosin.
Mist. Dig.
l. 1. c. 7.
Olaus de
gent. se-
prent.
l. 18. c. 11.

Bellon.
obf. l. 2. c.
108.

Ambros.
Mist. Dig.
l. 1. c. 9.

dine, perpetuo iracundum. Germani ab acie unguium, quibus maxime saevit, Grimmeklaw vocant. *Marinus* animal est amphibium, magnitudine ursi, pelle adeo dura, ut gladiis pene sit impenetrabilis. Caput habet enorme, oculos per multis pilis obumbratos, naribus et dentibus caninis, pelle villis erectis hispida, nigris maculis distincta, cauda oblonga, crassa, villosa. In ventriculo nonnulli lapilli reperiuntur. Pinguedine scatet. Conspicitur in Oceani Britannici littore. In Insula Angrae tanta eorum multitudo, ut quandoque milliaris armentorum grex esse videatur. Visuntur et in insula post portum S. Crucis sita, et in maritimo Peru tractu. Inimicitias cum avibus Buitri dictis gerunt, a quibus aliquando interficiuntur. Adeo amplas alas habent, ut extensae spatium XV. pedum occupent. Lupo conspecto, altera lupi

Bellon. l. 1.
de aquat.
c. 3.
Lopez. l.
Hist. Ind.
l. 1. c. 3.

pi

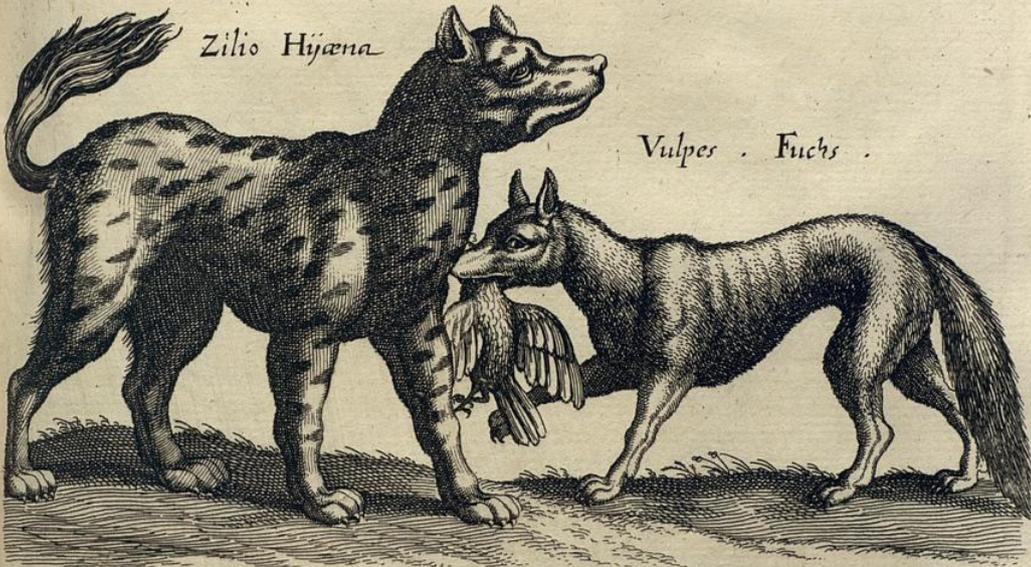
Lupus . Wolff .

Tab : LVI

Zilio Hyæna

Vulpes . Fuchs .

Hyæna

Tab. 171

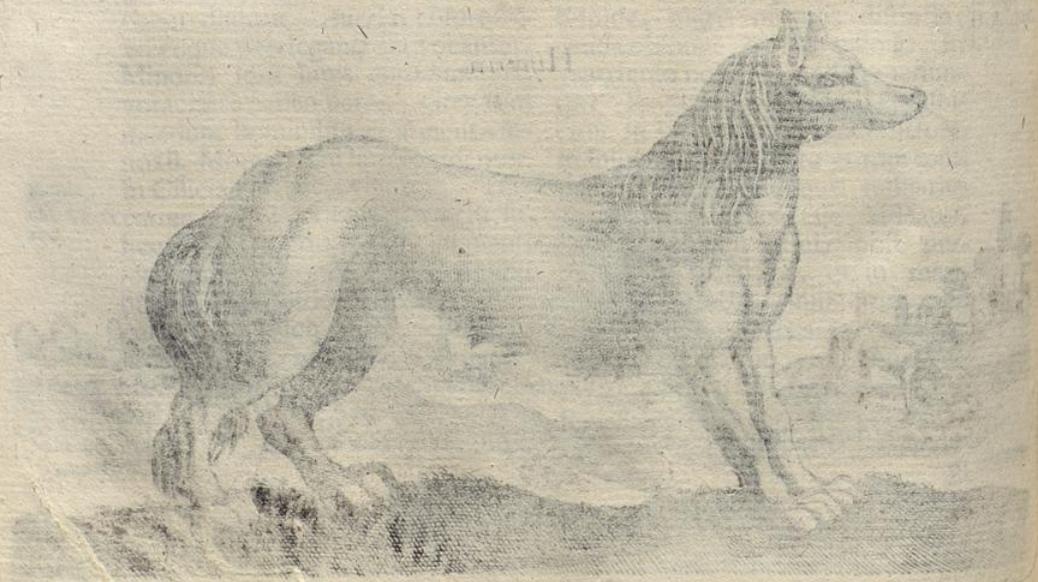
Canis lupus

Canis familiaris

Canis

Tab. I. VII.

Equus caballus

Equus asinus

Equus mularius

Equus onagri

Lupus Marinus

Gesneri et Bellonij

Hijana

Gulo . Vielfraes

Lupus Scythicus

Semivulpa

Veruex Aethiopicus

Felis

Leopardus

Leopardus

Leopardus

Mies
in d
Sar
13, c

Leo
can.

Amb
Digi
s. l.

Ner
Ibid
Ori
1. 12

Maregr.
H. B. h. c.

Tamandua i est vulpeculae Americanae magnitudine. Caput habet acuminatum, rotundum, conum acutum repraesentans, paulum infra incurvatum, os nigrum, angustissimum, edentulum, oculos parvos, nigros, aures erectas, unum circiter digitum longas. Pilos totius corporis duros, splendentes, et ex albo flavescentes. Linguam instar subulae teretem, octo digitos longam, quae quasi canali inter inferiores genas incumbit. In prioribus pedibus quatuor ungues incurvos. Ferox est animal, sed mordere non potest. Baculo tactum posterioribus pedibus insidet ut ursus. Totam die dormit, capite sub collo et anterioribus cruribus abscondito, noctu vagatur. Quando bibit, pars per nares iterum exsilit. Quum lactarem hoc animal, inquit Marcgravius, maximam partem excoriatum adhuc vivebat, quamvis octiduum inedia tolerasset. In rene sinistro superius processum triangularem inveni, per duplicem tenuem membranam reni adnexum, in intestinis multos teretes lumbricos, valvulas

cordis insignes, vesicam fellis magnam. Corium est crassum. Caro vulpinam olet, et non comeditur. *Coati* est Brasiliensium vulpes, magnitudine felis, cruribus et manibus brevibus. Cercopithecorum. Caput habet acuminatum, vulpinum, aures subrotundas et breves. Oris partem inferiorem superiore brevior, promuscidem longam et acuminatam, nares amplas quasi fissuras, oculos nigros, caudam suo toto corpore longiorem, quam superius erectam gestat et incurvatam, cuius pali annulatim variegati cum umbra et ochra. Quando comedit, anterioribus pedibus tenet cibum. Arborea velociter conscendit ad ramorum extremitates. Habui aliquando eiusmodi animal cicuratum, inquit De Laet, et valde domesticum et mihi amicum, ita, ut ad os meum eniteretur, et ex illo cibum caperet, sed cum caudam suam praeroderet coepisset, non potuit ab ea abstinere, ita, ut illam tandem penne totam consumeret, et moreretur.

Maregr.
B. I. G. c. 6.

CAPUT II.

De Simia.

Nomen.

Simia seu *Simius*, vel a depressis et simis naribus, (*σιμος* Graeca vox est) vel quasi mima, quod facile hominem imitetur, Latinis dicitur. Festus *Clunas* appellavit. Bartholomaeus Anglicus quasi *Simeas*, id est, hominibus similes dici voluit. Apud Graecos vocatur *πίθηξ*, *πίθηκος*, *πίθων*, *πάρὰ το πείθεισται*, quod facile ad humanarum actionum imitationem persuadeatur; *ἡμιμῶ*, quasi gesticulator, *ἄριμος*, veteri Hetruscorum lingua, *βάτης*, quod facile arbores scandat; *καλλιάρ* Laconibus, *Gyraldus* *καλλιάρ* vocari ob-

fervavit. Tam prona corporis parte pilosa est, quam supina. Pilo crassiore vestitur. *Nares*, aures, dentes, tam primores, quam maxillares, hominis more habet. *Cilium* in utraque palpebra praeternue et prolixius, inferiore inprimis. In *pectore* binas mammarum papillas; et brachia hominis modo, sed hirtiuscula, quae et ipsa et pedes, ut homo inflectit. *Manus*, digitos, ungues, hominis similia, etsi rudiora, efferatioraque. *Pedes* ipsi sui generis, sunt enim velut manus manusculae, et digitis ut manus constant, medio longiore.

Descriptio

Aristot. H.
A. I. 2. c. 8.Anglic. de
rer. pro-
prio.